

kontakten

ERICSSON

TIDNING FÖR ANSTÄLLDA INOM ERICSSONKONCERNEN

NR 5

OKTOBER 1983

ÄRGÅNG 44

■ Skolavslutningar är i och för sig inte något nytt för Storkyrkan. Däremot var det första gången som examen i Se Framgruppens intraprenörsskola – nu såld till Svenska Management Gruppen AB – hållits där.

Årskull fyra av intraprenörsskolan var mycket Ericsson-dominerad – inte mindre än sju av totalt tio deltagare hörde hemma på moderbolagets fabriker i Ronneby, Söderhamn och Östersund.

Pastor **Ludvig Jönsson** talade till "eleverna" och sa sig kunna se flera likheter mellan intraprenörsskolans idé och det andliga engagemang som Storkyrkan står för. **Monica Dominique** spelade orgel och delade ut examenskramar och **Harrison Owen** från Washington D S delade ut diplom. Till sist sjöns unisont som sig bör skolavslutningspsalmen "Den blomstertid nu kommer".

Torsten Pischs och **Karl-Axel Milstens** gemensamma intraprenörprojekt kan du läsa närmare om på sidorna 14–15. Bara några ord också om de övrigas kreativa idéer. **Sören Söderberg** på Östersunds-fabriken leder idag en grupp om 11 personer, vilka redan förverkligat hans idé om fjärrledning av tekniska tjänster inom elektroniksidan. Omställningen väntas i år komma upp till fem miljoner. **Börje Jonsson** hör till denna grupp inom vilken han driver ett helt eget projekt, nämligen återvinning av vissa komponenter från skrotade kretskort. Börje har för övrigt många järn i elden. Har exempelvis öppnat butik på stan för försäljning av komponenter och elektroniska byggsatser och håller dessutom på att utveckla olika handikapphjälpmedel.

Så till söderhamnarna. **Stefan Johnsson** har tagit fram en helt ny typ av informations- och resultatdisplay, som inte minst med tanke på priset bör få god

Våra nyutexaminerade intraprenörer heter från vänster till höger: **Torsten Pisch, Karl-Axel Milsten, Sören Söderberg, Börje Jonsson, Stefan Johnsson, Ulf Lindgren och Thorbjörn Frisk.**

avkastning hos små och fattiga idrottsföreningar – av vilka det som bekant finns gott om. **Ulf Lindgren** har tagit fram ett nytt och revolutionerande larmsystem. **Thorbjörn Frisk** slutligen är arbetsledare på verktygsavdelningen, där han just nu driver projektet IntraTooling. Det går i korthet ut på att inom exempelvis flygsektorn och andra områden med speciellt höga krav på tekniskt kunnande hitta ny tillverkning till fabriken ●

Rekord på Skansen

■ Nära 1 400 trotjänare inom koncernen kom till årets pensionärs-lunch på skansenrestaurangerna. Efter strilande förmiddagsregn blev det en nära nog perfekt LM-dag.

SID 10–13.

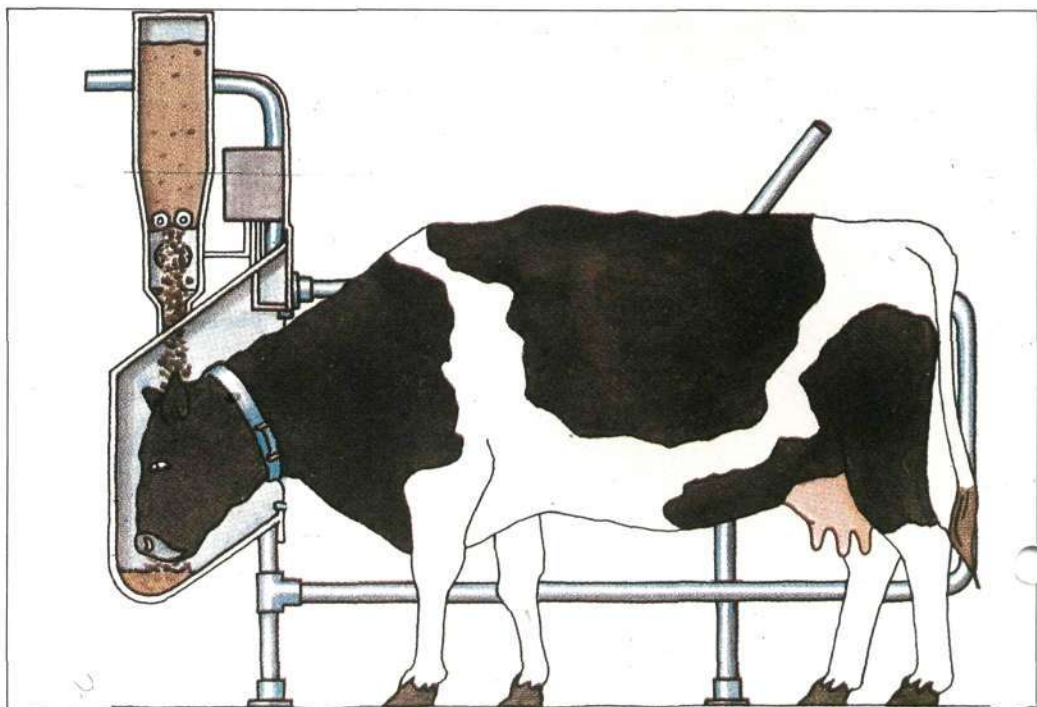
Terräng och pistol

■ Sporten redovisar två KCM. I terrängen triumferade en "svenskdödare" från ERA i Finland. Pistolskytten vanns av en EUA-anställd med en Östersundsflicka som god tvåa.

SID 18–19.

608833/48

Kossornas egen "bankomat" – Alfa-Feed. När Rosa sticker in huvudet får hon käk automatiskt. Fast bara i föreskriven mängd och på bestämda tider.

Snacka om
ko-operation...

Samarbete Alfa-Laval–ERA får kossorna att mjölka mer

I den allmänna debatten klagas det ofta på att svensk industri är så dålig på att samarbeta. Påståendet äger möjligen sin riktighet, men är under alla omständigheter betydligt överdrivet. I verkligheten samarbetas det faktiskt en hel del.

KONTAKTEN ska här ge ett konkret exempel på industriellt samarbete i sin prydno. Samtidigt är det ett exempel på ett lönsamt och bra legoarbeta.

□ Visste du att det inom koncernen finns en fabrik, som hjälper Alfa-Laval med att tillverka ett mikrodatorsystem, som höjer och effektiviserar mjölkproduktionen i våra ladugårdar?

Det gör det i alla fall. Det är Ericsson Radio Systems (ERA) fabrik i Borås, som enbart på det samarbetet omsätter mellan fem och sju miljoner kronor per år.

Men innan vi berättar vidare om det, bara några klarläggande ko-fakta först.

En svensk normalko ger cirka 6 000 kilo mjölk per år. Mjölkmängdsvärldsrekordet

innehas av en amerikansk (förstås!) kossa, som ett år gav 25 000 kilo.

Av uttrycket "som en ko på grönbete" drar man lätt den slutsatsen att utgångskor mår bäst och därmed också mjölkar mest. Sanningen – åtminstone vad det sistnämnda beträffar – är emellertid den rakt motsatta. Med andra ord: Ger mest mjölk gör de kor som vistas inomhus året om och äter lite och ofta.

"BANKOMAT"

Mot bakgrund av denna kunskap har Alfa-Lavals

tekniker tagit fram ett automatiserat system med vars hjälp man i ladugårdarna spar in på arbetskraften samtidigt som mjölkproduktionen höjs tack vare individuell behandling av varje ko. Alfa-Feed kallas systemet, som enkelt uttryckt består av ett antal matstationer i varje ladugård samt en i ett särskilt utrymme intill ladugården placerad centralenhet. Denna innehåller en mikrodator med vars hjälp utfodringen styrs. Skämtsamt uttryckt en sorts ladugårdsvariant av bankomatsystemet, fast det i stället för sedlar kommer ut kraftfoder i form av torrpessade kulor, pellets.

Så här går det till: Varje ko i ladugården registreras med ett nummer och har en transponder i ett band runt nacken. När kon kommer till matstationen för att äta – och det gör hon normalt mellan fem och femton gånger om dan – går via transpondern en kodad sig-

nal till centralenheten, i vilken all nödvändig information för just den kon finns lagrad. Exempelvis vilken mängd föda hon ska ha och på vilka tider. Om hon bara är ute för att "backa" kan hon stå där och böka hur mycket som helst vid matstationen – den släpper ändå inte fram några extrarationer. Omvänt slår systemlarm om en ko på grund av olycklig kärlek, depression eller vad det nu kan vara, inte äter när hon ska.

INTE BILLIGAST!

Det var förra hösten som Alfa-Laval gick ut med en offertförfrågan till en rad svenska företag på tillverkning av Alfa-Feed. På dåvarande SRA Communications hamnade den hos den särskilda säljgrupp under ledning av **Lennart Rameborg** som specialiserat sig på legotillverkning. Därifrån gick den vidare till Boråsfabriken, som räknade på jobbet och fick det.

608833/50

– Kanske inte för att vi var billigast, säger tillverkningschef **Klas Åkerlund**, utan mera för att vi tack vare företagets erfarenhet av elektroniktillverkning kunde förväntas uppfylla en del andra krav som Alfa-Laval ställde. Exempelvis var man ute efter någon med tillräckligt stort kunnande för att våga komma med krav från tillverknings synpunkt på produktutformning och dokumentation och därmed bidra till att göra beställarens egna elektronikkonstruktioner ännu bättre.

– Och det kunnandet har ni inget emot att dela med er av?

– Nej, inte alls. Jag menar att det enbart är en fördel att svenska företag med lika kompetens kan stödja och hjälpa varandra.

– Vad betyder egentligen den här ordern för er på Boråsfabriken utöver det den ger i reda pengar?

– Eftersom den tillverkning vi nu gör åt Alfa-Laval så lätt har kunnat anpassas till vår egen produktionsteknik – att tillverka datorbaserade kretskort är ju helt oberoende av vad produkten ska användas till – betyder den först och främst att vi kan utnyttja vår produktionsutrustning på ett bättre sätt. Vi får flera timmar

att slå ut de fasta kostnaderna på.

– Dessutom vill jag hävda, att det är mycket nyttigt för oss som arbetar ute på en produktionsenhet och aldrig ser några andra kunder än de som kommer och besöker oss tillsammans med en försäljare att få sådana här direktkontakter med marknaden. Det ger utöver en fingerisning om huruvida vi är konkurrenskraftiga eller inte också erfarenheter, som borde kunna utnyttjas till rationaliseringar av vår normala produktion.

INGEN ORO

– Vi får inte heller glömma den psykologiska betydelse som ordern fått för dem som jobbar här på fabriken, säger **Lars-Åke Dalberg**, verkstadsingenjör och vår projektledare för Alfa-Feed. Tillverkningen sker i för oss mycket stora volymer, ungefär 2 000 system per år, och sysselsätter åtta – tio personer på fabriken. Det är ungefär en fjärdedel av vår kapacitet för kretskortstillverkning. Det känns skönt att kunna konstatera, att den oro beträffande jobben som tidigare fanns här på fabriken nu har förbytts i optimism och framtidstro ●

Text: **Kåbe Lidén**

Foto: **Mikael Finsberg**

Det som Klas Åkerlund (t v) och Lars-Åke Dalberg studerar närmare på den här bilden är faktiskt det första processorkortet till Alfa-Feed-systemet.

Boråsfabriken i ett nötskal

■ LM Ericsson startade verksamheten i Borås den 10 maj 1970. Den expanderade snabbt och var efter en tid utspridd på inte mindre än 17 olika ställen i stan. Sommaren 1974 kunde den nybyggda och mycket efterlängtdade fabriken tas i bruk. Den hade byggts på en vackert belägen tomt på 227 000 kvadratmeter, tre kilometer väster om centrum vid motorvägen mot Göteborg.

Personalen rekryterades till stor del från den krisdrabbade textilindustrin. Tillverkningen var koncentrerad på reläsatser.

Verksamheten blomstrade. Fem år efter start- en sysselsattes närmare 700 personer. Men så började elektromekaniken att slås ut av elektroniken och framtiden för fabriken såg inte längre lika ljus ut som vid starten. 1976 infördes anställningsstopp på de flesta av moderbolagets fabriker, bland dem Boråsfabriken.

I slutet av 1976 började Boråsfabriken legotillverkning av radarenheter och kretskort för radarsystem för dåvarande MI-divisionen i Mölndal. I takt med att tillverkningen av reläsatser gick ned, togs ytterligare produkter över från Mölndal. Från senaste årsskiftet tillhör fabriken vårt dotterbolag Ericsson Radio Systems (ERA) och sysselsätter drygt 700 personer, varav ett hundratal är tjänstemän.

Minilink är idag den största produkten på fabriken tillverkningsprogram. Produktionen ska snart vara uppe i 100 länkar (framför allt MI 15 och 18) i månaden. Vidare tillverkas avståndsmätande lasrar av olika typer, underenheter och kretskort för radarsystem samt viss ATC-utrustning (ATC = Automatic Train Control) åt moderbolagets signalsystemavdelning. Dessutom installeras radiobandvagnar åt försvaret.

Chef för fabriken är sedan starten **Åke Elmquist**.

Nu är produktionen i full gång hos Ericsson Radio Systems i Borås. Astrid Haverstal avsynar ett processorkort.

608833/51

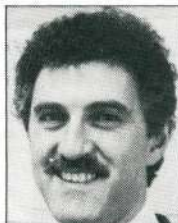
Vytt om namn

■ **MODERBOLAGET.** Nya direktörer: **Rolf Skillner** (chef för koncernstaben personal och organisation – tillträder befattningen under hösten), **Peter Wilhelm** (assistent till VD), **Rifas VD Stig Larsson** (chef för affärsområdet komponenter) samt **VD Åke Lundqvist** i Ericsson Radio Systems (chef för affärsområdet radiokommunikation).

Rolf Skillner

Peter Wilhelm

Stig Larsson

Åke Lundqvist

Lars-Åke Enell

Stig Hammarlund

Lars Hansson

Nya överingenjörer: **Lars-Åke Enell** (chef för avd för installation inom X-divisionen), **Stig Hammarlund** (chef för avd för provningsteknik inom X-divisionen), **Lars Hansson** (chef för avd för teknisk utbildning inom X-divisionen), **Erik Hult** (chef för avd för systemkonstruktion – marknadstillämpningar mobiltelefoni och KV-system inom X-divisionen), **Carl Göran Larsson** (chef för avd för konstruktionsstöd – system och programvara inom X-divisionen) samt **Kaj Juul-Pedersen** (tillträdande chef för avd för marknadsföring – Europa exklusive Norden – inom X-divisionen).

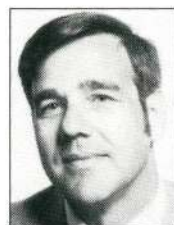
Jan-Eric Nordin

Jan-Eric Nordin har tillträtt befattningen som chef för avd för marknadsföring – Nordamerika och Oceanien samt numera även Storbritannien. Företrädaren **Bo Nilsson** har övergått till utlandstjänst.

Den 1 november tillträder **Christer Jungsand** (f n hos Intelsa, Spanien) befattningen som chef för Älvsjö

Erik Hult

Carl Göran Larsson

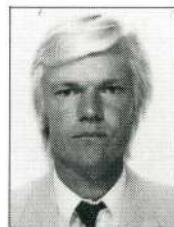

Kaj Juul-Pedersen

elektronikfabrik. Företrädaren **Kent Borgkvist** övergår till utlandstjänst.

Christer Jungsand

Den 1 december blir **Hans Uhleman** (f n S/BC) chef för Ingelstafabriken efter **Åke Bidö**, som avgår på egen begäran. Platschefskapet för Ingelstaanläggningen övergår samtidigt till **P-G Malmberg**.

Hans Uhleman

P-G Malmberg

Den 1 februari nästa år avgår chefen för produk-

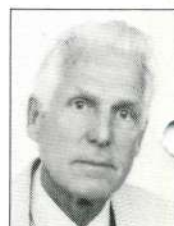
tionsdivisionen **Sture Edsman** med pension. Efterträdare blir **Johan Siberg** (f n hos Ericsson, Inc, USA).

Johan Siberg

■ **ERICSSON RADIO SYSTEMS.** **Arne Håkansson** har utsetts till chef för industrigruppen JAS projektkontor i Linköping. Han utnämndes samtidigt till direktör.

Arne Håkansson

■ **ERICSSON I COLOMBIA.** Den 1 september tillträdde **Rolf Bäckström** (tidigare TIM, Mexiko) befattningen som VD i Ericsson de Colombia.

Rolf Bäckström

Stig Johansson

■ **ERICSSON I ARGENTINA.** Den 1 september tillträdde **Stig Johansson** (tidigare EDC, Colombia) befattningen som VD i Compañía Ericsson (CEA).

Guldmedaljfesten

■ Årets guldmedaljfest på Stadshuset äger rum fredagen den 16 december. Utdelningen inleds klockan 18.00 i Gyllene Salen.

Nya patent

■ Nya patent inom koncernen under tiden 29 juni – 5 oktober 1983. Här anges uppfinnarens namn och tjänsteställe samt uppfinningens titel.

Sommansson P S E, EIS/O/HREC – Tryckknappsmekanism;

Braugenhardt S A E, HF/DTX, **Mikkola O A I**, HF/XT/SM – Sätt och anordning för att förmedla minst en speciell tjänst avseende talbesked till ett antal abonnenter;

Holmgren S A, FTS, **Johansson E L S**, FTS – Möbeldetalj, såsom en sits, en rygg ev innefattande en klädsel;

Ganev T S, KI/FIF/M/GA, **Jansson M**, KK/YT – Sätt att rena indium med avseende på kisel;

Toomingas I, TCN – Expanderbult;

Toomingas I, TCN – Expanderbult;

Jonsson J E, MÖ/MI/Y/SE, **Wall L E**, MÖ/MI/Y/ORC – Sätt och anordning för att korrigera distortion i en på elektronisk väg upptecknad av bildelement längs linjer uppbyggd bild;

Eklund K-H, KI/RIF/M/UC – Halvledardiod avsedd att ingå i integrerade kretsar;

Rozsa K, EIS – Anordning för korrigering av glapp i en drivanordning bestående av en driven skruv och ett mutterorgan;

Legerius B E, TCN – Anordning vid en i en isolerande installationsdosa fasthållen apparatsats;

Ström A G, KA/RIF/C, **Persson B P-O**, KA/RIF/C – Elektrisk kondensator;

Ekdahl P-A A, EUA/MDB, **Nilsson U S**, EUA/MDBC – Kontaktpinne och elektrisk förbindning i vilken kontaktpinnen ingår;

Ekdahl P-A A, EUA/MDB, **Nilsson U S**, EUA/MDBC – Skarv mellan samlingsskenor;

Karlsson K, MÖ/MI/Y/OE, **Severinsson S**, MÖ/MI/Y/OLH – Sätt att miska energiförbrukningen vid en blixtlampa för åstadkommande av ett förutbestämt antal laserpulser i en laser med hjälp av en av blixtlampan alstrad blixtpuls jämte anordning för genomförande av sättet;

Aksberg A, KI/RIF/KT, **Johansson J H**, KI/RIF/M/TKC, **Malmkvist H G**, BO/DT, **Madsen Schmidt H**, EIS/BO/OHRHC – Tilledningsram för en elektretmikrofon;

Dietsch K A, HF/XT/KX, **Kjellsson R**, HF/XT/KDG, **Petersson J Å S**, HF/XT/KDGC – Anslutningsdon för koaxialledare;

I patentspalten i augustinumret har ett uppfinnarnamn fallit bort, nämligen **J A Andersson**, TN/XT/RUG (sjunde patentet), och fel "Fredricsson S" angivits. Det är inte medarbetaren med det namnet i Älvsjö (ÄL/A/UFC) som avses, utan en f d anställd.

■ **ERICSSON I NEDERLÄNDERNA**. Ericsson Telefoonmaatshappij BV (ETM), Ericsson Information Systems BV (EIN) och NIRA International BV (NIH) med dotterbolag är verksamma i Nederländerna.

Clas-Ivar Schultz

Björn Jönsson

För att öka samordningen av dessa bolags verksamheter och förstärka ledningsfunktionerna kommer chefen för ETM **Clas-Ivar Schultz** att inträda som styrelseledamot i ETM, EIN och NIH med speciell

Miljard för ERA

□ Ericsson Radio Systems (ERA) har i konkurrens med de amerikanska företagen American Telephone and Telegraph Company och Motorola fått en preliminär igångsättningsorder på leverans och installation av ett landsomfattande mobiltelefonnät för England. Förhandlingar om kontrakt villkor och belopp pågår fortfarande men det totala ordervärdet förväntas uppgå till cirka en miljard kronor fram till 1990.

Beställare är Racal-Millicom Limited och Ericsson Radio har fått ordern genom sitt samarbetande bolag i Storbritannien, Thorn Ericson Telecommunications Limited.

Fas ett omfattar två AXE-stationer och ett antal basstationer. Utrustningen som levereras som turn-key-projekt ska betjäna regionerna London, Birmingham och Bristol/Cardiff inklusive sammanbindande motorvägar för att efterhand byggas ut och täcka större delen av landet.

Första delarna av nätet ska vara driftklara i mars 1985. Det totala landstäckande nätet beräknas vara fullt utbyggt år 1990.

Datanät i Australien

□ I hård konkurrens har Ericssons dotterbolag i Melbourne, Australien, tagit hem en order från landets teleförvaltning Telecom på leverans av ett separat digitalt datanät.

Det totala ordervärdet under de närmaste fem åren beräknas uppgå till 400 miljoner kronor.

uppgift att handlägga samordningsfrågor.

Ny chef för ETM blir den 1 januari **Björn Jönsson** (chef för avd för marknadsföring – Asien inom LMEs X-division).

Ett bra halvår

■ Ericssonkoncernens snabba expansion fortsatte under första halvåret. Resultatet förbättrades med 12 procent jämfört med i fjol. Före bokslutsdispositioner och skatt och efter justering för minoritetens andel blev vinsten 758,1 miljoner kronor.

Faktureringen ökade med 28 procent till 11 075 miljoner kr. Av ökningen svarade de nyförvärvade Facitbolagen för 10 procentenheter.

Beställningsingången uppgick till 12 375 miljoner kr, en ökning med 28 procent.

Koncernens investeringar i fastigheter, maskiner och inventarier uppgick till 751 miljoner kr (få 652), varav 444 (få 291) avsåg den svenska delen av koncernen.

Antalet anställda var vid halvårsskiftet 70 360, varav 4 500 arbetar i nyförvärvade bolag.

Moderbolaget uppvisade en vinst före bokslutsdispositioner och skatter på 797 miljoner kr, en ökning med 72 miljoner kr. Faktureringen uppgick till 3 245 miljoner kr (få 2 923). Investeringar i fastigheter etc sjönk med 14 miljoner kr till 168 miljoner kr.

Nya AXE-order

□ LM Ericsson har i dagarna tecknat kontrakt med Empresa Nacional de Telecomunicaciones (ENT) om leverans av AXE långdistansstationer för städerna Bogotá och Baranquilla.

Ordervärdet är cirka 15 miljoner dollar. Därtill ska läggas 285 miljoner colombianska pesos, vilket belopp avser lokal tillverkning vid koncernens fabrik i Bogotá samt installation.

Det här är ENTs fjärde AXE-beställning för sitt långdistansnät. De två tidigare gällde städerna Cali och Medellín.

Fritz Staffas:
**Varje aktie-
innehav bör
ses som en
investering
på sikt...**

Det handlar om **AKTIER**

□ KONTAKTEN vände sig till finans- och ekonomidirektör **Fritz Staffas**, med en rad frågor kring aktier, aktieinnehav, USA-emissionen osv. Vi började med att fråga:

– Varför finns det olika typer av aktier och vad är fördelarna med detta?

– Genom att ha bundna och fria aktier kan man ge möjlighet till utländskt aktieinnehav och därigenom vidga kapitalförsörjningsbasen. Det hänger samman med att lagen stadgar att utländska intressen inte får inneha mer än 20 procent av rösträtten i svenskt bolag som äger fast egendom, tex mark eller gruvor. Samtidigt får ej mer än 40 procent av aktiekapitalet innehas av utlänningar. Genom att de fria aktierna (B-aktierna) ges begränsad rösträtt kan man tillgodose lagstiftarens krav på 20 procent-spärren och samtidigt ha större tillgång till den utländska kapitalmarknaden.

– Om man ser på det ur demokratisk synvinkel kan ju aktieägarna "rösta" genom att sälja sina aktier; det visar att de är missnöjda med det sätt varpå ett företag sköts. Företagsledningarna är känsliga för denna typ av markeringar.

– Av LMEs aktier är 90 procent fria och 10 procent

bundna. För vår del är det för övrigt lite speciellt beträffande 20 procent-spärren, eftersom vi i samband med rekonstruktionen efter Kreuger-kraschen i början av 30-talet med Kungl Maj:ts medgivande genomförde en ändring i bolagsordningen som medger ett utländskt röstinnehav uppgående till 35 procent. Detta för att kunna hantera de problem som uppstått till följd av att **Ivar Kreuger** pantsatt en dominerande post av A-aktier hos den då värste konkurrenten ITT.

– Stämmer det att priset på LME-aktien sätts på börsen i New York?

– Det stämmer om man ser på tidsperioden från september förra året fram till mitten av juli i år. Då låg priset på USA-marknaden någon halv krona över priset på börsen i Stockholm. Det berodde på att det fanns ett sug i USA efter LME-aktier. Om marknadskrafterna tillåts att fungera blir skillnaden i pris emellertid helt obetydlig, eftersom köp och försäljning tenderar att jämna ut dem.

– Varför är den internationella kapitalmarknaden – främst den amerikanska – så viktig för LME? Är vi för stora för den svenska?

– Relativt sett är LME

De senaste åren har inneburit ett enormt uppsving för den svenska aktiemarknaden. På tre år har aktiekurserna ökat med över 300 procent och antalet nyemissioner är rekordstort. Samtidigt har skapandet av skattestimerade aktiesparfonder lett till att fler än någonsin tidigare äger aktier/andelar i aktiesparfonder. Ett allmänt intresse för "aktiekunskap" har brett ut sig över landet.

För vårt vidkommande har LME-aktiens värde ökat mer än indexet för svenska aktier och den största nyemissionen i koncernens historia har framgångsrikt genomförts i USA.

stort i förhållande till den svenska kapitalmarknaden. Om man ser till det totala börsvärdet av samtliga företag noterade på stockholmsbörsen så står LME för ca 14,3 procent eller 16 miljarder av 228,5 totalt. LME tävlar med Volvo om att vara det företag i Sverige som har det största börsvärdet.

– Om man ser på det här med internationell finansiering ur historiskt perspektiv, kan man konstatera att det en längre tid funnits LME-aktier i utländsk ägo. Andelen aktier i utlandet

minskade dock från att ha varit cirka 15 procent 1959 till att vara endast sju-åtta procent för några år sedan, då först brittiska och sedan amerikanska kapitalplaceringar fick upp ögonen för den lågt värderade – för att inte säga undervärderade – svenska börsen och började intressera sig för svenska aktier i större skala. Intresset har främst riktats mot ett begränsat antal företag som bedömts vara i intressanta branscher. Förutom vår egen är det främst bioteknik och medicin. Den stora nyemissionen i USA i våras höjde i

ett steg det amerikanska ägandet med nio procent. Andelen LME-aktier i utlandet uppgår idag till totalt ungefär 38 procent, varav cirka 30 är placerade i USA.

– Att placera aktier på den amerikanska aktiemarknaden är inte bara en fråga om att få in pengar till verksamheten utan också en fråga om marknadsföring av produkter. I USA finns det ett positivt samband mellan kapital och marknad; man ser där finansiering som en integrerad del av marknadsföringen. Företagsnamnet blir känt i finanskreter och som en spinn off-effekt härav även bland tänkbara kunder.

– Varför nyemitterar ett företag?

– För att öka företagets eget kapital och därigenom förbättra soliditeten, dvs öka det egna kapitalets andel av det totala kapitalet. Soliditeten som anges i procent är för LMEs del efter den senaste emissionen ungefär 30 procent, vilket är ett acceptabelt värde.

– Ska internationaliseringen av ägandet öka mer?

– I och med att vi har över 10 miljoner aktier placerade i USA har vi uppnått att skapa en bas för handel med LME-aktier på börsen i New York och ser just nu ingen fördel med att ytterligare öka antalet aktier i utlandet.

– Vad händer om aktieägarna i utlandet, framför allt de i USA, säljer ut sina aktier?

– I den svenska debatten kring utlandslansering av svenska aktier har det framförts rädsla för vad som kan hända om stora utländska innehav säljs ut på aktiemarknaden. En av fördelarna med att skapa en självgående marknad genom den emission vi genomförde i våras är emellertid just att man inte riskerar att den svenska marknaden översvämmas av LME-aktier från exempelvis USA med åtföljande kursras. Det finns både säljare och köpare i andra länder. Sedan måste man ha klart för sig att de utländska innehavarna mestadels utgörs av institutionella köpare typ pensionsfonder etc och att de ser

innehavet av LME-aktier som en placering på längre sikt.

– Dessutom rör det sig inte om en "AP-fond" utan om många, oberoende placere. Risker för att alla vill sälja samtidigt är inte speciellt stora och inte större för att de är utlänningar. Det ökar naturligtvis trycket på landet att föra en internationellt acceptabel ekonomisk politik. Men det trycket finns redan genom Sveriges stora internationella upplåning.

– Har det starkt stigande värdet på aktier någon förankring i verkligheten i form av ökat värde på företagen eller kan vi få en ny börskrasch liknande den på Wall Street 1929?

– Från mitten av 70-talet rådde det en deprimerad prissättning på den svenska börsen, men under de senaste åren har vi upplevt en stark kursutveckling. Till största delen beror det på det stora intresset utifrån. Men även tillkomsten av skattestimulerade aktieinnehav har ökat hos en allt större del av den svenska befolkningen. Statsmakterna gav genom införandet av skattesubventioner en signal svenskarna reagerade positivt på.

– Dessutom har det uppstått en våg av "high technology"-intresse, vilket medfört att aktier i elektronikföretag rönt en större efterfrågan än aktier i andra typer av företag. Och eftersom det är de fria marknadskrafterna – med andra ord lagen om tillgång och efterfrågan – som sätter priset på börsen, så har värdet på exempelvis LMEs aktier stigit mer än genomsnittligt. Samtidigt måste vi ha i minnet att kursuppgången skett från en mycket låg nivå.

– Apropå aktier som sparform: Vilka är fördelarna jämfört med till exempel obligationer eller jämfört med att helt sonika sätta in sina slantar på banken?

– Man måste komma ihåg att aktierna representerar riskkapitalet i ett företag. Om företaget går dåligt slår det kraftigt på värdet av denna del av kapitalet. Ett aktieinnehav ska man se som en långsiktig investering. Om ett företag utveck-

las sunt och avkastningen överstiger inflationen är det en bra sparform. Samtidigt ska man inte "lägga alla ägg i samma korg" utan kombinera sitt sparande i aktier med andra sparformer. Man kan ju inte på något sätt vara säker på att inte aktier sjunker i värde, men å andra sidan gäller det även en rad andra investeringar. Värdet på obligationer och banksparande urholkas av inflationen. Med andra ord är inte heller de sparformerna helt riskfria.

– Vad gäller aktiers värde kan jag som en kuriositet nämna att aktierna i Svensk-Dansk-Ryska Telefonaktiebolaget har samlarvärde och säljs i antikvariat.

– Om man nu tänker köpa aktier, är det då en bra idé att köpa LMEs?

– Ja, det tycker jag. Ericsson är verksam inom en framtidsbransch och har goda förutsättningar för att gå bra även i framtiden. Koncernens verksamhet är koncentrerad till att omfatta i stort sett ett enda område nämligen tele- och kontorteknik. Koncentrationen ökar förutsättningarna för god effektivitet och därmed konkurrenskraft inom detta område. Vi eftersträvar med nuvarande inflation att uppnå en avkastning på eget kapital på 15 procent, vilket skulle innebära en rimlig förräntning av aktieägarnas pengar. Vi är långt ifrån målet, men optimistiska beträffande möjligheterna att nå det.

FONDEFFEKTER

När man har ekonomiska fören för ett av Sveriges största företag på andra sidan bordet ligger det nära till hands att höra vad han an-

ser om löntagarfonder. Vi frågade alltså vad som skulle komma att hända med aktiemarknaden om det blir löntagarfonder och hur de aktiesparfonder som finns i så fall kommer att påverkas.

– Företagen kommer att gå sämre genom den ökade beskattning som förslaget innebär. Detta leder naturligtvis till mindre investeringar och därmed lägre sysselsättning. Intresset för att investera och äga aktier i ett näringsliv vars utvecklingsförutsättningar försämrats minskar självfallet. Samtidigt kan man kortsiktigt tänka sig att om fem stycken fonder ska börja investera i aktier så kommer efterfrågan på aktier att öka. Men sammantaget blir de negativa effekterna övervägande även på aktiemarknaden.

– När aktiemarknaden påverkas negativt sjunker värdet av aktiesparfonderna. Dessutom skulle jag vilja peka på en annan sak som kan påverka intresset för de aktiesparfonder som vi har idag, nämligen slopandet av skattestimulansen. Det leder till ett minskat intresse för att äga andelar i aktiesparfonder. Dock har de här åren då vi haft skatterabatt lett till att intresset och kunskapen kring aktier har ökat, vilket kan innebära att det enskilda ägandet av aktier kan komma att öka något. Men det förutsätter i grunden att inte tilltron till svenskt näringslivs möjligheter att fungera effektivt skadas, vilket tyvärr är det mest sannolika resultat av det förslag till fonder som nu föreligger.

Text: Mats Laveborg
Foto: Börje Holm

– Vi är långt ifrån vårt mål att uppnå 15 procents avkastning på det egna kapitalet, men vi är optimistiska beträffande möjligheterna att nå det, säger vice VD Fritz Staffas.

Fritz Staffas är 50 år, talar engelska med utpräglad amerikansk accent, men är dalmas. Efternamnet efter en gammal släktgård i Dalarna.

Student i Falun 1953 och därefter i snabb följd en rad olika saker: Militärtjänst, kadettskola och reservofficer vid signaltrupperna, mellanspel vid dåvarande Stadsförbundet (nu Kommunförbundet), Påhlmans handelsinstitut, jobb på bokföringen vid Hofors Bruk och så handelshögskola i Stockholm 1957–59.

Fast man har svårt att förstå hur tiden räckte till, hann Fritz faktiskt med att vara en farande sven också. Eller rättare sagt: En sjöfarande mas. 1950 gjorde han som hisspojke på Svenska Amerika Linjens stora båtar sina första resor till New York. Även 1952 var han på sjön och ett par år senare hade han avancerat till servitör. Cirklade jorden runt på "Kungsholm" i skinnande vit kyparjacka.

I skolan läste Fritz bland annat specialmatematik och funderade på att bli ingenjör. Och så blev han civilekonom. Vad var det som försakade denna omsvängning? Ja, han vet inte riktigt säkert själv vad som var avgörande för att han till sist valde vägen in i ekonomins labyrinter. Säkert hade hans intryck från USA en viss betydelse i sammanhanget. Han kom nämligen tidigt att tycka om den amerikanska livsstilen med dess lätta umgängesformer och så småningom också företagsamheten och det sätt på vilket marknadsekonomin fungerade.

Det var 1960 som Fritz Staffas kom till Cellulosabolaget i Sundsvall som assistent till ekonomidirektören. Hans ansvarsområde var ekonomisk planering och kontroll. Som medlem av direktionen kom han att ägna sig bland annat åt långtidsplanering och strukturrationalisering i samarbete med **Eje Mossberg**.

Sysslade också med distributionssystem och utvecklade planering för framtidsintegration. Det blev täta resor till USA.

Cellulosabolaget genomgick en intensiv period av utbyggnad och investeringar. Expansionen blev för snabb och i samband med en lågkonjunktur växte skulderna. Låxan man lärde var att företagsexpansion ska ske med kontrollerad hastighet och att det tar en längre tid, kanske 10 år, innan man kan läsa av de riktiga resultaten. Slutet blev dock gott och mycket av äran tillskrevs Fritz Staffas.

Cellulosabolaget lämnade Fritz Staffas 1969. Var sen med och bildade Platzer Bygg, där han blev ekonomidirektör och vice verkställande direktör – samt 10-procentig delägare. Företaget omstrukturerades och refinansierades – Gränges blev stor ägare. Och företaget växte till 2 000 anställda

och närmare en miljard i omsättning.

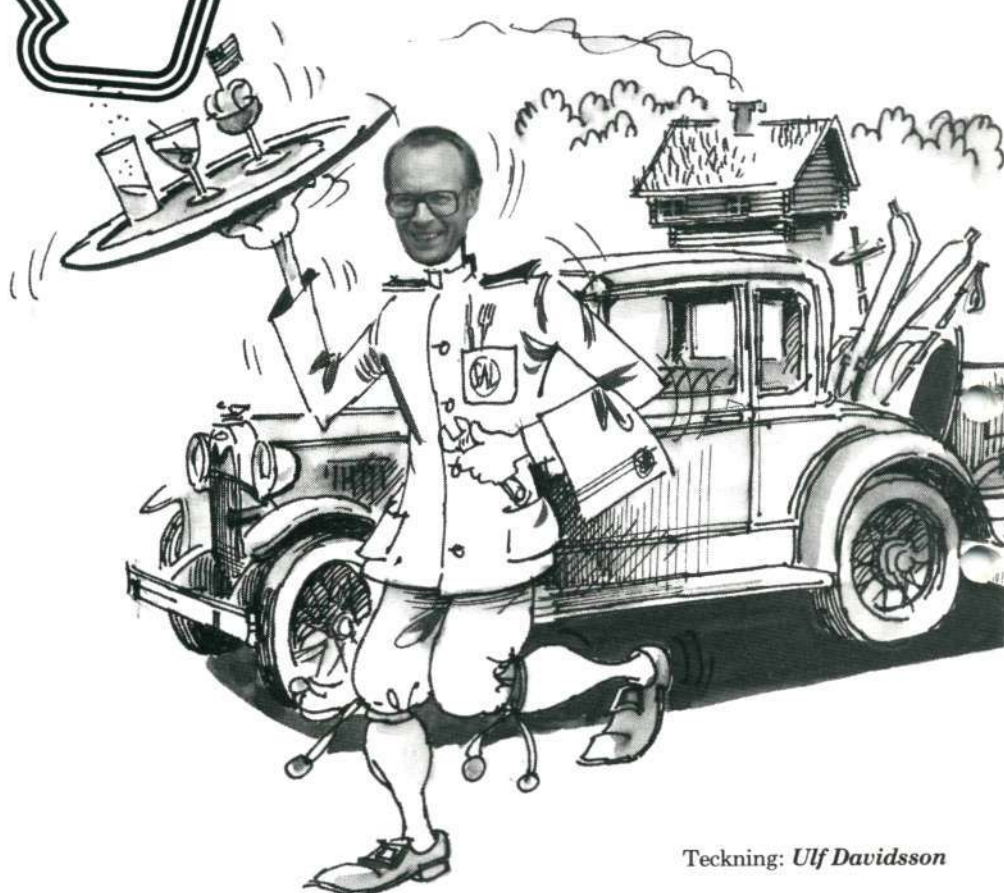
I mitten av 60-talet tog Fritz ett års tjänstledighet och for till University of California i Berkeley på ett stipendium från Svenska Amerika-stiftelsen. Hade, som han själv uttrycker det, två saker att välja mellan: Antingen ta en examen eller också lära sig något. Han valde det senare och studerade integrerad databehandling.

Det var 1977 som Fritz fick telefon från **Gunmar Svalling**, ekonomidirektör på LM Ericsson, som inför sin pensionering sökte en efterträdare. I klassisk LM-stil dröjde det sen flera veckor innan den påtänkte hörde något mer från företaget. Så kom ett nytt samtal: "Du kan börja omedelbart om du vill!" Och han ville...

Ericssonkoncernen stämmer bra överens med

Fritz Staffas idéer om hur ett framgångsrikt industri-företag ska drivas. En koncentrerad verksamhet, fokuserad i stort sett på ett enda affärssegment: Telekommunikation, databehandling och kontorsautomation. Eller med ett ord: Informationsteknik. Koncentration medger specialisering, inte minst för ledningen. Och de nya steg i internationaliseringsprocessen vi just nu upplever är enligt Fritz Staffas av godo. Internationaliseringen ger oss nämligen förutsättningar att utvecklas snabbare än vad den industriella utvecklingen i Sverige tillåter.

I den nya organisationen ingår Fritz Staffas i koncernens verkställande ledning, "de fems gäng", där han med tanke på sin bakgrund naturligtvis inte enbart ägnar sig åt ekonomisk och finansfrågor. Frågar man honom vilka som varit hans svåraste uppgifter på Ericsson hittills kommer

Teckning: Ulf Davidsson

svaret utan tvekan: "Att skaffa fram garantin för Saudi-projektet!" Det gällde att få fram det för svenska förhållanden mycket stora beloppet 250 miljoner kronor.

Som det näst svåraste projektet nämner Fritz den nyligen genomförda omorganisationen av koncernen. Och sedan emissionen i våras.

En dag i början av maj i Los Angeles och pratar med Fritz Staffas över en kopp kaffe. Vi har båda deltagit i den amerikanska "road-show" som just avslutats inför den stora aktieemissionen. Om tre dagar ska prissättningen på emissionen ske. Vi svävar alltså ännu i okunnighet om resultatet, även om vi känner oss nöjda med det jobb vi uträttat. Allt pekar också på att det kommer att gå vägen. Fritz ska till Florida för att hälsa på en son på high school och själv ska jag tillbaka till New York. Passar på att fråga honom om ett och annat. Vill ha lite bakgrund, som det heter bland riktiga journalister.

Förutom grabben som går i skola i USA består familjen av ytterligare tre pojkar och en hustru Karin. Hon bor i villa i Danderyd med sommarställe i skärgården, där Fritz får många tillfällen att odla sina hobbies. Byggeri är en. Den gamla delagården utökas och förträngs i en oändlig rad årliga projekt. Och i garaget står en gammal bil, som någon dag när tiden räcker till ska bli "i skick som ny". Musik? Ja, av den lättare klassiska typen. Litteratur? Mest facklitteratur tyvärr – skulle gärna vilja ha tid över för lite skönlitteratur också.

När det inte finns någon snö, brukar Fritz jogga för att hålla sej i god fysisk trim. Annars är skidåkning favoritmotionen och Sälen favoritstället på fritiden under vinterhalvåret

John Meurling

Uppvärmning inför Genève

□ Som en förberedande övning inför "Telecom 83", den genom tiderna största telekommunikationsutställning i Genève i slutet av oktober, inbjöd stabsenheten Koncerninformation ett antal tongivande fackjournalister i en rad länder till ett tredagars studiebesök i Stockholm nyligen. Eller rättare sagt tvådagars, eftersom den tredje och sista dagen ägnades telefonverket i Åbo.

22 journalister från nio länder deltog och fick stifta bekantskap med avancerad teknologi och moderna produkter inom optotekniken och från affärsområdena publik telekommunikation, informationssystem, radio-kommunikation och komponenter.

– Det här pressbesöket ska väl närmast ses som ett alternativ till en mera traditionell presskonferens i direkt anslutning till "Telecom 83", säger informationsdirektör John Meurling, som hade det yttersta ansvaret för arrangemanget, och tillägger:

– Ett visserligen dyrbarare men säkerligen också betydligt mera effektivt sätt att nå ut med vårt budskap än vad vi skulle kunna åstadkomma på plats i Genève, där vi blir långt ifrån ensamma om massmedias intresse.

Får John Meurling rätt – och det visar sig när de inbjudnas tidningar så småningom når Sverige – kan man nog våga sig på den gissningen, att detta inte var den sista pressresan i större skala som Koncerninformation arrangerade ●

STIPENDIER

■ För universitetsstudier i USA ska åtta av nio stipendiater använda pengarna, som de erhållit ur Marcus Wallenbergs fond för vetenskaplig forskning och utbildning. Totalt kom det in 56 ansökningar till fonden. Beloppet, som årets stipendiater delar på, uppgår till 1 245 000 kronor.

- ★ **Ingemar Ahlberg** (LME/TN/XT). Studier inom området datalogi vid universitet i USA.
- ★ **Lars Thylén** (LME/KK/Y). Studier inom området integrerad optik vid universitet/forskningsinstitution i USA.
- ★ **Jan Martinsson** (LME/KR/SP). Studier inom området plastteknik vid universitet i USA.
- ★ **Karl Nordström** (ERA/KI). Studier inom området elektronik och datorvetenskap vid Berkelyuniversitetet i USA.
- ★ **Gunnar Sjödin** (EUA/ÄL). Studier inom området datalogi vid universitet i USA.
- ★ **Håkan Bergendahl** (SKV/SG). – Studier inom området marknadsföring och säljarbete med datorkraft.
- ★ **Leon Dario Ramirez Valenzia** (EDC/Colombia). Studier inom området elektronik/telekommunikation vid universitet i USA.
- ★ **José Martinez** (TIM/Mexiko). Studier inom området materialadministration vid San José State University i USA.
- ★ **Renato Flavio Fantoni** (EDB/Brasilien). Studier inom området datorvetenskap vid universitet i USA.

Till den lättare delen av den information som de gästande journalister fick sig till livs hörde uruppförandet av en av några medarbetare på Koncerninformation författad minipjäsa på engelska. Pjäsens "budskap" var att visa relationer mellan några Stockholmsbor i slutet av förra århundradet med hjälp av en LME-växel från 1883, även kallad "världens första automatstation". På bilden bekantar sig den mest långväga journalisten, brasilianaren Ethevaldo Sequiera, och hans kollega Morten Wang från Oslo med en av styckets huvudpersoner, "kopplerskan" Olivia. Hon heter Ulla Lagerström och är växeltelefonist också till vardags.

Nära 1 400 på PENSIONÄRS- LUNCHEN

608833/52

VD Håkan Ledin i Ericsson Information Systems höll talet till pensionärerna. Vid pianot ses Susanne och vid cello Barbro, döttrar till LM-ingenjören Bertil Uddsten.

Premiär i LM-dagssammanhang var det för Kalle Karlsson, nybliven pensionär från Ericsson Radio Systems i Örebro (tidigare moderbolagsfabrik). Med sig hade han hustrun Anna-Lisa.

Aldrig tidigare har så många tro-tjänare – med minst guldmedalj – samlats på skansenrestaurangerna Solliden och de två loften, som på årets LM-dag.

De nära 1 400 f.d anställda hos moderbolaget och dotterbolagen LM Ericsson Telemateriel, Rifa, Sieverts Kabelverk och SRA (numera ERA) fick visserligen plats, men först efter uppdukning i tidigare inte utnyttjade Kalmarsalen i Sollidens entréplan.

■ Ofta vaknar stockholmarna den här dagen med att vemodigt konstatera att vädret är grått och trist eller ännu värre, regnet öser ned. Aktuella lördagen den 10 september utgjorde inget undantag; gryningen avslöjade en jämnmulen himmel och strilande regn.

Men vädret måste nog slå rekord i uselhet för att avskräcka våra pensionärer från att vara med på den årligen återkommande LM-dagens lunch och samvaron med många alltför sällan sedda gamla arbetskamrater.

Redan strax efter klockan 10 ställde sig en handfull inbjudna utanför Solliden; ytterligare ett bevis på segt pensionärsvirke att

orka med dryga timmen i väntan på insläpp. Vid det här laget bör de här människorna känna varandra rätt väl. Är efter år intar de denna framskjutna placering.

LM-dagens "general" Kurt Persson, Fritidskommitténs ordförande, hälsade välkommen och presenterade på Solliden "Uddstenarna", dvs LM-ingenjören Bertil Uddsten med döttrarna Susanne och Barbro. Pappa Bertil trakterade fiol, Susanne piano och Barbro cello, när hon inte sjöng wienermelodier. Vidare framträdde Elis Brandts dragspelsorkester, en samspelad kvintett som verkligen hördes!

På Nyloftet underhölls

pensionärerna från dotterbolagen av två dragspelande LM-are, chauffören Hans-Erik Olsson – med sitt 40 000 kronors "Cordovox" – och Sven Lindgren, som efter jobb på kabelverket i Älvsjö numera tillhör pensionärernas skara. Proffsmusikern Kjell Sjölund, han har bland annat ackompanjerat Andrew Walter vid Frukostklubbens populära radiosändningar, spelade gitarr och sjöng välljudande bland annat flera av Evert Taubes mest uppskattade låtar. Pensionärer från dotterbolagen lunchade även på Höglöftet. Det är den del av byggnaden som ligger närmast entrén. Här koncentrerade delar av LM-orkestern.

Håkan Ledin, VD i Ericsson Information Systems (numera styrelseordförande i bolaget), talade till pensionärerna. Det fick han göra på inte mindre än fem ställen; tre på Solliden och två på loften.

"Det har alltid skett förändringar inom LM Ericsson. Vad som händer idag är att vi satsar väldigt mycket på datorer och terminaler, som mer och mer hänger ihop med varandra. Köpet av Datasab och Facit, ingick i den satsningen.

I över hundra år har vi framställt produkter med hög teknik och kvalitet och etablerat oss kraftigt internationellt. Ni har varit med om att bygga upp den verksamheten! Vi fortsätter enligt samma traditioner och kommer att flytta ut och göra Ericssonkonsernen än mera känd ute i världen".

Detta var något av innehållet i Håkan Ledins tal, vilket avslutades med leve, hurrarop och trumpetfanfar för Ericsson.

Därefter kunde samtalen runt de många borden återupptas, glasen höjas och den utsökta fläskfilén med kantarellsås helt avnjutas, innan det blev tid för kaffe och kaka och kanske något att dricka därtill.

När lunchen var över vid halvtvå-tiden hade regnet upphört och det var ljumt i luften. LM-dagens fortsättning på Gröna Lund framstod därmed som ett oväntat gott alternativ till tidigare påtänkt direkt hemresa. Ja, så fanns det naturligtvis många som dröjde sig kvar på Skansens höjder för en stilla promenad utan trängsel och larm.

Text: Bert Ekstrand
Foto: Karl-Evert Eklund

Nästan 1000 pensionärer från moderbolaget åt lunch på Solliden. Den här delen av restaurangen benämns Rotundan.

608833/55

608833/56

Svenska Radio AB står det på bordsskylten och platsen är Nyloftet.

608833/57

Ett bord på Nyloftet med Rifa-folk, där bolagets VD Stig Larsson ses i mitten på höger sida (mörk kostym).

608833/58

I Höglöftet förevigades från höger och runt bordet: Lennart Högfeldt, tidigare direktör i Sieverts Kabelverk och numera VD i delvis Ericssonägda Töcksfors Verkstads AB, Birgitta Wird, Carl-Magnus Wird, f d läkare hos SKV, Elvy Högfeldt, Nils Ericsson, SKV, Svea Ericsson, Gertrud Spanne och Elsa Kasten, SKV.

608833/59

I Kalmarsalen lunchade från höger och runt bordet: Elsa Krantz, Tore Krantz, LME/HF, Signe Taikon, Josef Taikon, LME/HF, Maria Petersson, Folke Petersson, LME/HF, Kerstin Söderberg och Ingvar Söderstedt, LME/HF.

In memoriam

Arvid Kvarnfors

■ Arvid Kvarnfors gick bort den 5 september 1983 i en ålder av 77 år.

Han var född i Stockholm, son till verkställande Edvard Karlsson, som var chef för avdelning 22 på den gamla LM Ericsson-fabriken vid Tulegatan i Stockholm. Där började Arvid Kvarnfors arbeta redan år 1919 och fortsatte sedan hela sitt verksamma liv i bolagets

Arvid Kvarnfors

tjänst. När han pensionerades den 31 december 1970 kunde han se tillbaka på mer än ett halvt sekels verksamhet i telefonins tjänst.

Arvid Kvarnfors sändes år 1922 ner till Rotterdam, där han deltog i byggandet av

LM Ericssons första automatstation av 500-väljarsystemet. 1928 kom nästa utlandsuppdrag. Han sändes då till Sovjet för att vara kontrollingenjör och konsult vid ett LME-projekt för utbyggnad av telefonnätet i bland annat Leningrad.

År 1932 förflyttades han till Polen, där han var teknisk direktör och sedermera verkstadschef i den dåvarande LME-fabriken i Katowice. Därifrån återvände han till Sverige år 1938.

Under större delen av tiden därefter tjänstgjorde Arvid Kvarnfors som sektionsschef på telefonstationsdivisionens avdelning för svensk försäljning, vilket var den tid då automatise-

ringen av telefonnäten i svenska landsorten fullbordades.

Arvid Kvarnfors visade alltid stor kunnsighet i sitt arbete. Alla hans arbetsuppgifter genomfördes med största noggrannhet och ordning till nytta och glädje för alla medarbetare och det gemensamma arbetet. Hos kollegor i kundkretsen var han uppskattad för sin kunnsighet och vederhäftighet. Som arbetsledare var han respekterad och omtyckt.

Arvid var som människa tystlåten och för egen del mycket anspråkslös. Hans vänner och arbetskamrater minns honom med saknad och tacksamhet.

Eric Ledin

Ericsson-intraprenörer i Ronnebyfabriken...

Helautomatisk screentvätt resultat av ljus idé 1981

För konsultföretaget Se Fram-gruppens nyligen avslutade intraprenörsskola inom LM Ericsson redogjorde KONTAKTEN i föregående nummer. Här följer vi upp med att berätta lite närmare om ett av de projekt, vilka för sju LME-medarbetare nu resulterat i en högtidlig examen med sakral anknytning. Läs här om screentvättanläggningen P M Wash System (PMWS) med förutsättningar att revolutionera den grafiska branschen både i Sverige och utomlands.

□ I detta fall står PM inte för promemoria utan för **Torsten Pisch**, 30, och **Karl-Axel Milsten**, 31, männen bakom verket, dvs en helautomatisk anläggning för tvätt av de schabloner, eller tryckdukar, som används vid screentryckning. PMWS kan "skräddarsys" för alla screentryckeriers behov. Det första exemplaret, tillverkat hos Kockums Jernverk i Kallinge utanför Ronneby, installerades nyligen hos J P Reklam AB i Farsta. Tvättkapaciteten är 100 tryckdukar (maxformat: 1 400 × 1 400 millimeter) om dagen.

SAMMA INTRESSEN

Torsten Pisch har jobbat på LME i drygt 13 år och Karl-Axel Milsten i drygt 10. Lärde känna varandra gjorde de på hösten 1979, när de jobbade tillsammans med kabelsyning i Ronnebyfabriken.

– Vi kom ganska snart underfund om, att vi hade många gemensamma intressen, berättar Torsten. Inte minst på jobbet. Vi gillade exempelvis båda två att försöka hitta nya lösningar på gamla problem.

– Från det att vi träffades har vi haft förmånen att få jobba tillsammans med en rad olika arbetsuppgifter, säger Kalle. Vi har också haft många tillfällen att försöka utnyttja vår fantasi och påhittighet. Bara under våra första tre år tillsammans skickade vi till den lokala förslagskommittén 15 förslag på nya och som vi bedömde det effektiva lösningar på gamla inkörda arbetsrutiner.

Den bedömningen gjorde tydligen också förslagskommittén, som belönade de alla flera.

PMWS är för övrigt resultatet av ett vidareutvecklat Pisch/Milsten-förslag av årsgång 1981. 4 000 kronor fick de att dela på för det, knappast ens att betrakta som snuspengar i jämförelse med vad de hoppas att den snilleblixten ska komma att inbringa framöver.

MÅNGA BRISTER

Inte ett enda ställe klara de sig utan anmärkning, när yrkesinspektionen i Linköping för en tid sen gick igenom arbetsmiljön på samtliga screentryckerier i distriktet. Ingenting tyder på

Torsten Pisch och Karl-Axel Milsten visar upp sin första tvättanläggning. Den tillverkades från början till slut i Ronnebyfabriken, i vars screentryckeri den fortfarande används. I försättnigen ska styrenheten till P M Wash System antagligen tillverkas i Ronneby, medan själva "hårdvaran" kommer att tillverkas på Kockums Jernverk i Kallinge.

att bristerna skulle vara färre på andra håll.

Torsten och Kalle har själva kommit i nära kontakt med denna dåliga arbetsmiljö. 1981 jobbade de på screentryckeriet i Ronnebyfabriken, där man på den tiden – liksom på många screentryckerier än i dag – tvättade tryckdukar i öppna kar innehållande 60–70 liter tvätthinner. Eftersom de inte tyckte att det andra alternativet med ventilerade tvättskåp utgjorde en tillräckligt bra lösning på problemet, beslutade de sig

gemensamt för att uppfinna något som verkligen var det. Och så gjorde de det...

Resultatet blev så småningom PMWS. Under tiden har tvättanläggningar för motsvarande ändamål också tagits fram på andra håll – men ingen lika effektiv och till ett tillnärmelsevis lika attraktivt pris. Just kapacitet och pris i kombination med de väl tillvaratagna miljökraven talar för att PMWS borde kunna bli något av en verklig "screenhit".

Sven Nordström, arbetsledare på ED-lackeringen på Ronnebyfabriken, har idel lovord för P M Wash System.

GOD LÖNSAMHET

Redan föregångaren till PMWS, vilken togs fram på Ronnebyfabriken efter Torsten och Kalles ritningar, blev med alla de brister som nu rättats till en klar framgång. Den har körts på prov i Ronneby sedan i början av 1982 och får följande betyg av **Sven Nordström**, arbetsledare på ED-lackeringen:

– Tack vare den behöver ingen på vårt screentryckeri längre komma i kontakt med vätskor och gaser. Men det är inte bara från arbetsmiljösynpunkt den är bra. Den spar tid – ungefär en kvart per schablon – och därmed också pengar. Dessutom är maskintvätten mycket skonsammare mot dukarna, som alltså kan användas betydligt längre än tidigare. Och eftersom det i alla fall kostar några hundralappar att duka om en även förhållandevis liten screen är det icke föraktliga belopp som kan sparas.

Till vad Sven här sagt bör läggas, att en expert från Grafiska forskningslaboratoriet i Stockholm i våras var nere i Ronneby och studerade provanläggningen i funktion. Han blev mycket imponerad över resultatet av den tvätten!

RENA LYFTET

Det var hösten 1982 som Torsten och Kalle för första gången hörde talas om begreppet intraprenör. På anslagstavlan i Ronnebyfabriken råkade de läsa, att rep-

resentanter för Se Fram-gruppen skulle komma till Karlskrona och informera om något som kallades intraprenörsskolan. Båda anmälde sig till informationen, som de så här efteråt beskriver som "den mest upplyftande sammandragning vi varit med om – bortsett från själva skolan förstås".

I Karlskrona – liksom i Söderhamn och i Östersund – hade ledningen för de tre blekingefabriken tillstätt en lokal styrgrupp för den intraprenörsverksamhet som skulle dras igång på försök. I samarbete med Se Fram-gruppen skulle styrgruppen till att börja med ta ut lämpliga kandidater. Av det 30-tal personer som var med på informationen intervjuades ungefär hälften. Torsten och Kalle måste ha gjort ett starkt intryck på intervjuarna, för båda togs ut som "försökslever". Deras gemensamma projekt, screentvättanläggningen, bedömdes som intressant och med klara affärsmöjligheter.

Den 14 mars i år startade intraprenörsskolan på Yxtaholms kursgård utanför Flen, där deltagarna i olika omgångar fram till en bit in i september fick lära sig allt som är värt att veta om intraprenörsfilosofi och vad därtill hör. Däremellan har de också jobbat på hemmaplan, där de varit avkopplade från sina ordinarie arbeten för att – på företagets bekostnad – helt kunna koncentrera sig på det egna projektet.

HELAUTOMATISK

Och koncentrerat sig på att utveckla sin screentvättanläggning, det har Torsten och Kalle verkligen gjort! Den första prototypen har genomgått många förändringar, alla givetvis till det bättre. Exempelvis har materialet svartplåt i den nya versionen bytts ut mot rostfritt stål, vilket möjliggör användandet av de mera miljövänliga, vattenlösliga rengöringsmedlen. Vidare har av ett tvättmoment blivit två, något som naturligtvis gör PMWS än mera effektiv än föregångaren.

Men den största förändringen är dock att hela tvättprocessen automatiserats. **Nils-Åke Pettersson** och **Tommy Andersson**, lokalt kanske mera kända under samlingsnamnet "Nito Computer", har konstruerat den elektroniska styrutrustningen, som i fortsättningen eventuellt ska tillverkas i Ronnebyfabriken. Medan vissa manövrar måste utföras manuellt med den tidigare anläggningen, kräver uppföljaren bara en person som hänger in tryckdukarna, trycker på startknappen och sen tar ut dem igen efter knappa tio minuter. Längre än så tar det inte innan de är rena, torra och klara för användning igen.

STOR MARKNAD

Utöver utvecklingsarbetet har Torsten och Kalle också

hunnit undersöka marknaden, ta kontakt med presumtiva kunder osv. Marknadsbilden ser för övrigt mycket ljus ut. Bara i Sverige finns det tusentals screentryckerier, exklusive ett antal "dolda" screentryckerier hos storföretag som Asea, Ericsson, Scania, Volvo med flera. Och med tanke dels på den utländska marknaden, dels på det faktum att PMWS också lämpar sig alldeles utmärkt för tvättning av diverse maskindelar är kundunderlaget i själva verket betydligt större än så.

– Vi räknar med att tillverkningstakten redan nästa år ska vara uppe i ett 40-tal anläggningar och hoppas förstås kunna sälja alla, säger Torsten.

– Vi är mycket glada och tacksamma över att företaget gett oss den här chansen, lägger Kalle till. Det stöd och den hjälp vi under den här tiden har fått från alla håll och kanter kommer vi aldrig att glömma. Nu är det upp till oss själva att försöka visa att vi kan motsvara det förtroende som visats oss

Text: **Kåbe Lidén**

Foto: **Börje Holm**

Fotnot: Efter det att detta reportage gjordes har Pisch/Milsten haft överläggningar med ledningen för blekingefabriken om formerna för det fortsatta samarbetet. Den överskottsmåls som träffats innebär att P M Wash System tills vidare fortsätter som ett företag i företaget med eget kostnadsställe och eget kontor i Ronneby.

På huvudfabrikens screentryckeri – liksom på många "riktiga" screentryckerier – tvättas tryckdukarna fortfarande för hand. Bertil Gladh hör till dem som tycker att det skulle sitta bra med ett exemplar av P M Wash System på HF-screenet.

Genombrott för Rifa

□ Efter bara ett års utvecklingsarbete har Rifa blivit först i Skandinavien med att tillverka supersnabba transistorer och optokomponenter i ett nytt material – galliumarsenid. Därmed har Rifa också intagit en tätposition bland världens ledande elektronikföretag.

Det som på bilden ser ut som fluglortar på den svenska tioöringen är i själva verket chips, som innehåller tusentals transistorer. Finessen med just dessa transistorer är att de är tillverkade av galliumarsenid.

Mannen bakom det lyckade Rifa-projektet, **Takashi Ishii**, som lett den arbetsgrupp på åtta personer som nu står vid målet, hävdar att de nya komponenterna hör till de bästa i världen.

Takashi Ishii, både doktor och japan.

Och eftersom han råkar vara både doktor och japan finns det all anledning att lita på hans ord.

Utan att nu bli alltför teknisk kan konstateras, att galliumarsenid är ett exem-

Nytt blickfång i Norrköping

Ska SMHI i Norrköping nu börja spå väder med hjälp av en jättelik kristallkula uppe på taket? Nej, så illa är det inte. Snarare tvärtom. Detta är själva radarn i ett väderradarsystem från ERA, som ska göra väderprognoserna betydligt mera exakta och tillförlitliga än hittills.

pel på de nya snabba halvledarmaterialen av III-V-föreningar. Bakom dem ligger en mycket komplicerad framställningsprocedur, där föreningarnas renhet och dess kristallstruktur är avgörande faktorer.

Extern satsning...

□ Apropos komponenter så har de senaste åren känne-

tecknats av en kraftig tillväxt av tillverkningsvolymerna. I det närmaste all produktion har använts inom koncernen. I stort sett är detta behov nu tillgodosett och som en följd av detta kommer en ökad satsning på marknaden utanför vår egen Ericsson-värld att ske.

Försäljningsansvaret för denna verksamhet har tilldelats Rifa, som genom sin unika ställning som renodlat komponentföretag bedömts ha de bästa förutsättningarna. Och de bästa re-

□ Ska vi få bättre väder i framtiden (vad var det för fel på sommarens? Sättarens anmärkning) tack vare en ny produkt från ERA?

Fullt så revolutionerande är den väl inte, men mera exakta väderleksprognoser kan vi i alla fall få med dess hjälp.

ERA – medarbetare i både Kista och i Mölndal har slagit sina kloka huvuden ihop och till SMHI i Norrköping levererat företagets första väderradarsystem med avancerad signalbehandling byggd i Mölndal samt dator och färgpresentationsutrustning i Kista.

Installationen av radarsystemet sker i två etapper, varav den första redan är avslutad. I början av juni sattes nämligen själva radarn upp på taket till en av SMHIs byggnader.

Radarns räckvidd med dopplereffekt är 24 mil på längden och 12 kilometer på höjden. Meteorologen kan på sin TV-skärm mäta regnmängder, vindhastighet och turbulens. Han – kan förvisso också vara hon – kan välja ett stort antal presentationsformer, vilket möjliggör mycket exakta regionala prognoser.

Och på SMHI har man redan börjat hoppas på pengar till ett rikstäckande nät av regionala vädercentraler utrustade med bland annat ERAs väderradarsystem.

Denna nyhet har vi stulit ur det nyhetssäckade och pigga septembernumret av "Våra nyheter", av någon anledning fortfarande tillfälligt informationsblad för medarbetarna på ERA. Det första numret av den permanenta tidningen kommer enligt uppgift i början av nästa år.

surserna. Redan i våras startade marknadsbearbetningen, dels genom företagets egen säljorganisation i Sverige, dels genom dotterbolag och agenter på exportmarknaden.

– Försäljningspotentialen för Ericssons komponenter är stor, konstaterar **Ronny Lejdemalm**, ansvarig för Rifas försäljning på Norden, och fortsätter:

– Men för framgång krävs stor dynamik med avseende på bland annat prissättning och leveranser. Hur resultat-

Kopplat på Helgeandsholmen

Här håller teletekniker Bengt Ove Rautio flankerad av praktikanterna Bengt Wilhelmsson och Tony Jörgensen på att koppla in riksdagsmännens nya voteringspaneler. 349 specialtillverkade enheter – en för varje ledamot. Ännu ett exempel på LMS' möjligheter att utföra kundanpassade leveranser.

□ – Sammanlagt omfattar våra åtaganden 35 olika system mer eller mindre integrerade med varandra, säger projektledare **Lars Gustafsson** om LMS' största engagemang i Sverige hittills, nämligen telesignalläggningarna i nygamla riksdagen på Helgeandsholmen.

Det gör han i augustinumret av LMS-Bladet, som "refererar" slutspurtens av de installationsarbeten, som påbörjades hösten 1981 re'n.

Hjärtat i anläggningen är plenisalen med ett vote-

ringsmaskineri omfattande uppemot 100 000 kopplingspunkter. Men det behöver våra folkvalda inte belasta sina redan hårt ansträngda minnen med. Trycker de bara på rätt knapp så fungerar resten också...

... och en ny enhet

□ Ännu ett Rifa-inslag, som förefaller ha visst samband med det föregående. Rifa har nu introducerat distributionsförsäljning i egen regi. Det är divisionen för standardkomponenter, som utökat sin kundbas från tidigare ett 50-tal till samtliga svenska företag, kompletterat med Modern elteknik i Göteborg som ny distributör för Västsverige.

Ett flertal miljoner har investerats i den nya enheten Rifa elektronik, som startade verksamheten den 3 oktober.

Rifa har hittills varit känd som en bra leverantör av elektronikkomponenter till storkunder typ Asea, Electrolux och Ericsson. Europapallar med miljontals komponenter levererade inom en vecka har inte vållat några problem. Tyvärr har det visat sig fungera betydligt sämre, när det gällt att snabbt pytsa ut små kvantiteter och följden av detta har naturligtvis blivit

Stenmark kommer

□ 71 år gammal har f.d. chefen för koncernbiblioteket vid LME/HF **Harry Stenmark** hunnit bli, men det betyder ingalunda att han lagt den litterära verksamheten på hyllan efter pensioneringen 1976. Då hade han jobbat nästan 51 år hos LM Ericsson, varav inte mindre än 36 år som bibliotekarie.

Snart ligger på bokhandelsdiskarna hans ordlista "Finlandssvenska ord och uttryck" i en ny och betydligt utvidgad upplaga; 4 200 termer i runt tal mot 1 870 i 1977 års utgåva. Priset är kalkylerat till något under 80 kronor.

Man undrar varför denne urstockholmare utan arvsanknytning till Finland satte igång med just finlandssvenskan?

– Jag retade mig som språktintresserad biblioteks-

I 36 år var **Harry Stenmark** bibliotekarie hos LME.

man över att det fanns så lite finlandssvenska termer i våra ordböcker, en brist som blev alltmer uppenbar efter kontakter och samröre med finlandssvenskar, säger **Harry Stenmark**.

– Det blev ofta missförstånd i språkumgätnen oss grannfolk emellan. Förvåningsvärt många ord och fraser är inte liktydiga. Ta t.ex. finlandssvenskans "batong" och "semle". Det är inte slagredskapet som dinglar vid bältet utan "pain riche", och det går alldeles utmärkt att äta korn med semla, dvs med "kuvertbröd"! Och ett "elbatteri" är inte vad vi tror, utan ett "elektriskt element"

Stor försäljningspotential för Ericssons komponenter, hävdar Ronny Lejdemalm.

tet blir beror på effektiviteten i samarbetet mellan divisioner och bolag. Med den höga ambitionsnivå och goda vilja som visats från alla inblandade, finns det fina förutsättningar för att vi inom några år ska finnas bland de större leverantörerna inom vissa områden

att kunderna vänt sig till andra leverantörer. Men nu ska det alltså bli en ändring på det förhållandet är det tänkt.

– Ett alternativ hade varit att köpa ett distributionsföretag, säger **Jan Åke Viklund**, chef för den nya Rifa-enheten, men vi fastnade av olika skäl för den här varianten

Med telefonens och datateknikens hjälp får nu även de små och mellanstora företagskunderna snabb tillgång till Rifas 15 000 elektronikartiklar. Chef för den nya enheten Rifa elektronik är Jan Åke Viklund (stående). Lennart Stjernström svarar för agentursidan.

Grattis Janos!

■ Rekordet för största förslagsbeloppet hos LME i Kristianstad är slaget med bred marginal. Det är idésprutan **Janos Popovics**, som belönats med hela 26 634 kronor för ett förslag för återanvändning av verktygspinnar.

Det gamla rekordet från 1980 på 8 800 kronor innehades av **Jan-Axel Olsson**. Dessförinnan, år 1969!, svarade **Åke Fransson** för rekordtiteln med beloppet 7 800 kronor.

Grattis också till **Niilo Penttilä**, som belönats med 8 000 kronor.

"Svenskdödare" terrängbäst

□ Sju titlar stod på spel då årets koncernmästerskap i terränglöpning 10 km avgjordes på Järvafältet norr om Stockholm. Arrangör var ERA Sportförening i Kista och 87 av 113 anmälda löpare från 15 koncernklubbar kom till start i det ljumma, men regniga värdet.

Favoritskapet till totalsegern vilade tungt på **Jan Hjelm** från LME/HF, som gjorde så bra ifrån sig i årets upplaga av Stockholms Maraton. Men när det hela var över visade det sig att han blev slagen av tre man.

Det blev i stället en finländsk outsider – i varje fall för oss i Sverige, – som med bred marginal stal föreställningen. Nämligen **Heikki Vakkuri** från ERA/Finland som vann på utmärkta 34.06 min och därmed blev koncernmästare i klassen yngre oldboys.

Före loppet var det väl ingen av de svenska löparna som kände till att Heikki

Vakkuri är gammal finsk landslagsman och "svenskdödare" på 1500 m. På den distansen har han ett personbästa på imponerande 3.39,0 min!!!

Thorsmans i Nyköping fick en koncernmästare bland seniorerna genom **Göran Larsson**, som med sina 34.53 min hade den näst bästa tiden. Här blev **Michael Bromark**, LME/HF, tvåa på 35.26 min, den tredje bästa tiden. EUAs **Ingemar Gard**, 36.08 min, sprang in som trea i klassen.

I klassen yngre oldboys slutade Jan Hjelm på andra plats efter Vakkuri med 35.37 min och sedan följde **Raimo Mononen**, LME/HF, med 39.05.

Ingemar Nilsson, LME/HF, tog KCM-titeln för äldre oldboys med 37.20 min före **Tor Träskelin**, Bollmora, med 37.52. "Evigt unge" **Anders Larsson**, ERA/Kista, knep bronset på 38.15 min.

Ett KCM-tecken till LME/Kristianstad grejades av Susanne Pedersen, som vann damernas klass 2.

föregående i veteranklassen. Bra tid fick han också, 37.28 min. **Valter Bolme**, LME/HF, var tvåa med 43.01 min. **Leo Åkesson** från LME i Kristianstad blev trea med tiden 46.51 min.

Maratonspecialisten **Ebbe Callheim**, ERA/Kista, blev mästare i klassen äldre veteraner med 43.37 min. Tvåa var **Sture Reslow**, Bollmora, 45.22 min, med **Sture Jansson**, ERA/Kista, sekunden efter.

I de två damklasserna ställde bara sex tjejer upp. Kanske tyckte koncernens joggande kvinnor att distansen var för lång?

Damer klass I vanns av **Susanne Pedersen** från LME/Kristianstad med 51.47 min, medan **Siv Petersson**, LME/HF, i vanlig ordning segrade i klass 2, nu på 42.18 min.

Text: **Göran Hannerz**
Foto: **Karl-Evert Eklund**

Här kommer Heikki Vakkuri från ERA/Finland i mål på bästa tiden i KCM i terränglöpning.

Vandrings- pris för alltid

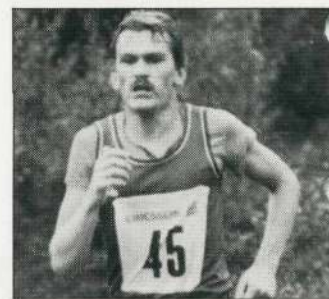
□ I Norrköping tävlas det årligen om bästa företagslag i flergrensstafett i hela kommunen. Tävlingen avgörs på Himmelstalundsområdet och omfattar för damerna 1) Terränllöpning 1 850 m, 2) Cykling 2 700 m, 3) Simning cirka 150 m över Strömmen, 4) Hinderlöpning 500 m där man passerar under låga och över höga hinder, 5) Terränllöpning 1 000 m.

I årets tävling deltog sju damlag och Norrköpingfabrikens flickor vann på 21.01 min. Det var den tredje vinsten i rad och därmed tog laget för alltid hem vandringspriset. De fem NG-

tjejerna var **Else-Mari Olsson**, **Ingela Ferin**, **Gunilla Davidsson**, **Kaisa Mäntyniemi** och **Marie Karlsson**.

Även i herrklassen tog NG-fabriken första plats i årets tävling – första gången NG-herrarna vann. Herrstafetten omfattar sju olika moment. De sju seg-rarna från NG heter **Peter Larsson**, **Leif Rengman**, **Håkan Claesson**, **Morgan Nilsson**, **Sandor Bruder**, **Owe Rosin** och **Lennart Kristensson**.

Text: **Sören Lindmark**

ösregn. Segrartiden blev 36.16,2 min på den 10 275 m långa banan i Tullinge söder om Stockholm. Bromark vann också seniorklassen. Yngre oldboys vanns av **Peter Larsson**, LME/NG, äldre oldboys av **Ingemar Nilsson**, LME/HF, veteranklassen av **Valter Bolme**, LME/HF, äldre veteranklassen av **Ebbe Callheim**, ERA/KI, damklassen av **Lena Tjernlund** och motionsklassen av **Mats Holmström**, LME/HF.

Lopp-etta

□ Fd LM-aren **Michael Bromark** numera jobbande på och tävlande för ERA/Kista vann årets LM-lopp i terränglöpning i hållande

Dags för manskampen!

608833/63

– Männen borde verkligen fundera på vad de har att vinna på jämställdhet, sa Hans Nestius från RFSU på ett temamöte om mans- och kvinnoroller på Ericsson Radio Systems i Mölndal. Panelen bestod av från vänster Ola Ramstedt, Ulla-Britt Jansson, Hans Nestius, Kerstin Gustafsson, Lars Afzelius, Maj Fant, Christer Santesson och Ewa Sternberg.

– *Var finns männen på barriaderna? undrade Maj Fant från RFSU. Frågan ställde hon på ett temamöte om jämställdhet och våra roller, som nyligen arrangerats på Ericsson Radio Systems i Mölndal. Ämnet var tydligen intressant; 120 män och kvinnor kom och lyssnade!*

■ Mötet, som arrangerats av företaget och fackklubbarna, hade rubriken "Mansroller och kvinnoroller – hur går det ihop?". Affischnamn och dragplåster var Maj Fant och Hans Nestius från RFSU. Desutom hade Christer Santesson från SIFs göteborgsavdelning och Ewa Sternberg från Handelshuset EWA inbjudits.

I panelen satt också platschefen i Mölndal, Lars Afzelius, personal-

chef Ola Ramstedt och Ulla-Britt Jansson från personalavdelningen på Ericsson Radio i Kista.

Efter Maj Fants och Hans Nestius tankeväckande inledningar redovisade Ewa Sternberg resultaten av det jämställdhetsprojekt som drivits på Volvo Personvagnar AB.

Ola Ramstedt beskrev Ericsson Radio i Mölndal så här:

– Vi är ett teknikerdominerat företag. Här i Mölndal finns idag totalt 977 ingenjörer, varav 29 är kvinnor. Inom administrationen är förhållandet lite jämnare: 191 män och 225 kvinnor. Någon manlig sekreterare finns inte. På kollektivsidan har vi 450 män och 115 kvinnor. 29 kvinnor och 5 män arbetar deltid.

– Ser man till sist på cheferna, så har vi totalt 200 chefer här, varav 6 är kvinnor, avslutade Ola Ramstedt.

– I Kista är fördelningen män-kvinnor i stort sett den samma som här, kommenterade Ulla-Britt Jansson.

Christer Santesson från SIF poängterade arbetsgivarnas tunga ansvar i det jämställdhetsavtal som skrivits mellan SAF och PTK.

Vad gör vi då i Mölndal för att få

en jämnare fördelning av män och kvinnor på tekniksidan? Ett konkret förslag kom genast upp: När vi annonserar efter tekniker ska vi tala om att fler kvinnor är välkomna att söka.

– Det behöver inte vara annonser som riktar sig *enbart* till kvinnor. Skriv att vi gärna anställer fler kvinnor, och så ska ni se att det blir fler som söker!, sa Greta Lindskog, provningsingenjör, och fick platschefen Lars Afzelius med på noterna. (Det kan tilläggas att Volvo Personvagnar anställde 25 kvalificerade kvinnliga tekniker genom att uppmana fler kvinnor att söka.)

Diskussionen gick vidare, alla var rörande eniga om att det blir trevligare stämning på labben om det finns tjejer i grupperna.

– Det var en intressant kväll det här, nu måste vi följa upp och titta lite närmare på vad vi kan göra konkret här i Mölndal, sammanfattade en av rösterna i publiken, när mötet var slut.

Text: Kerstin Gustafsson
Foto: Perolow Arturén